

REIKALAVIMO UŽTIKRINIMO PRIEMONIŲ TAIKYMO 2010 METAIS LIETUVOS VYRIAUSIAJAME ADMINISTRACINIAME TEISME ANALIZĖ

Mantas Arasimavičius

Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto
Administracinės teisės ir proceso katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius, Lietuva
Telefonas (+370 5) 271 4545
Elektroninis paštas mantas.arasimavicius@gmail.com

Pateikta 2011 m. rugpjūčio 26 d., parengta spausdinti 2012 m. sausio 12 d.

Anotacija. Reikalavimo užtikrinimo priemonės administracinėse bylose pagal Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymą (toliau – ABTĮ) gali būti taikomos tuo atveju, jei būsimo teismo sprendimo vykdymas šių priemonių nepritaikius gali pasunkėti ar pasidaryti negalimas. Vis dėlto teismų praktikoje įstatyme ABTĮ numatytų pagrindų buvimas ar nebuvimas yra aiškinamas kur kas plačiau ir detalčiau, negu tą galima numanyti. Siekiant atskleisti įstatymo numatytų ir teismų praktikoje pripažįstamų reikalavimo užtikrinimo priemonių taikymo pagrindų santykį, buvo atliktas Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos reikalavimo užtikrinimo priemonių bylose per 2010 metus analitinis tyrimas. Apibendrintos tyrimo išvados skelbiamos šiame straipsnyje. Tyrimo metu paaiškėjo, jog Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas gana plačiai ir ne visai tinkamai interpretuoja reikalavimo užtikrinimo priemonių taikymo pagrindus.

Reikšminiai žodžiai: reikalavimo užtikrinimo priemonės, apygardos administracinis teismas, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, laikinosios apsaugos priemonės, administracinių bylų teisenos užtikrinimas.

Įvadas

Administracinių bylų nagrinėjimas savo esme yra panašus į civilinių bylų nagrinėjimą. Skiriasi tik ginčo subjektai ir ginčo teisinis pagrindas. Civiliniuose ginčiuose teisinis ginčo pagrindas dažniausiai yra susijęs su privatiniais ginčo šalių interesais, o administraciniuose ginčiuose ginčijamasi dėl viešojo administravimo subjektų priimtų aktų bei sprendimų teisėtumo ar šių subjektų neveikimo.

Civilinės bylos šalys tarpusavyje rungtiasi, naudodamosi įvairiomis įstatymų joms garantuojamomis priemonėmis ir teisėmis. Pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 144 straipsnis suteikia ieškovui teisę prašyti teismo taikyti atsakovo atžvilgiu laikinąsias apsaugos priemones, jeigu jų nesiėmus būsimo teismo sprendimo įvykdymas gali pasunkėti ar pasidaryti nebeįmanomas. Toks atsakovo turtinės padėties ar būsenos išaldymas yra visiškai pateisinamas dinamiu civilinių teisinių santykių pobūdžiu bei realiomis civilinių teisinių santykių subjektų galimybėmis daryti įtaką savo turtinei padėčiai. Žinodama apie pareikštus kitos šalies reikalavimus teisme, nesąžininga šalis bet kada gali imtis teisėtų ir neteisėtų priemonių siekdama, jog ieškovo reikalavimai net ir įsiteisėjus teismo sprendimui byloje negalėtų būti patenkinti. Toks ginčo faktinės padėties išaldymas laikinosiomis apsaugos priemonėmis iki teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos, esant ribotai daugumos juridinių asmenų civilinei atsakomybei, yra netgi būtina priemonė ieškovo pažeistų teisių gynybai. Žinoma, ne visi teisme pareikšti ieškiniai būna patenkiami, dėl to net ir laikinosiomis apsaugos priemonėmis kartais yra piktnaudžiaujama šalims jas nesąžiningai naudojant kaip laikino neigiamo poveikio priemones savo tarpusavio nesutarimams spręsti. Tokiomis sąlygomis nemaža teismų praktikos dalis yra skiriama laikinųjų apsaugos priemonių problematikai ir taikymo praktikai aptarti, civilinio proceso mokslininkai rašo darbus laikinųjų apsaugos priemonių taikymo klausimais, laikinųjų apsaugos priemonių taikymas yra plačiai analizuojamas ir civilinio proceso vadovėliuose.

Tiesioginis atitikmuo laikinosioms apsaugos priemonėms administracinėje teisejoje yra reikalavimo užtikrinimo priemonės (ABTĮ 71 str.). Jos į laikinąsias apsaugos priemones yra panašios savo taikymo pagrindais, tačiau iš esmės skiriasi savo paskirtimi. Civilinio ginčo šalių teisės yra lygios, o administracinėje teisejoje pareiškėjas, ginčydamas savo atžvilgiu priimtą administracinį aktą, patenka į nelygiateisę padėtį. Jo atžvilgiu priimtas ar galimai pareiškėjo teises pažeidžiantis administracinis aktas dažnai jau yra privalomai vykdomas nuo tokio akto priėmimo dienos. Skundo padavimas bei ginčo nagrinėjimas administraciniame teisme daugeliu atvejų tik ateityje gali pakeisti jau susiklosčiusius teisinius santykius. Kartais susidaro tokios situacijos, jog įvykdžius ginčijamą administracinį aktą ar sprendimą, net jį vėliau panaikinus, objektyviai nėra įmanoma atkurti iki ginčijamo akto priėmimo buvusio teisinio santykio ir pareiškėjo teisės lieka tik formaliai apgintos (pvz., mokesčių administratoriui įvykdžius išieškojimą iš individualiais požymiais apibrėžto asmens turto). Tokį turtą pardavus varžytynėse, to paties turto pareiškėjas gali niekada nebeatgauti, net jei VMI sprendimas bus vėliau panaikintas. Siekiant realios pareiškėjų teisių gynybos, o ne vien tik deklaratyvaus šių teisių užtikrinimo, Administracinių bylų teisenos įstatymas numato reikalavimo užtik-

rinimo priemonių institutą. Teisingas praktinis minėto instituto taikymas yra ne ką mažiau svarbus negu laikinųjų apsaugos priemonių taikymas civiliniame procese, tačiau reikalavimo užtikrinimo priemonių taikymo praktikos analizei iki šiol daug dėmesio nebuvo skirta. Siekiant užpildyti susidariusią nišą tiek administracinės teisės mokslo srityje, tiek administracinių bylų teisenos įstatymo praktinio taikymo aspektu, buvo atliktas mokslinis-praktinis tyrimas, siekiant išanalizuoti ir apibendrinti Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (kaip aukščiausiosios teisminės administracinių bylų nagrinėjimo instancijos) praktiką taikant reikalavimo užtikrinimo priemones. Atlikto tyrimo išvados yra publikuojamos šiame moksliniame straipsnyje.

Straipsnio objektas ir dalykas – eikalavimo užtikrinimo priemonių (ABTĮ 71 str.) taikymo praktika Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme. Tyrimo autorių domimo ne istorinė, tačiau aktualiausia teismų praktika taikant reikalavimo užtikrinimo priemones. Dėl to tyrimo dalyku buvo pasirinktos teismo nutartys dėl reikalavimo užtikrinimo priemonių, priimtose per 2010 metus, t. y. nuo 2010 m. sausio 1 d. iki 2010 m. gruodžio 31 d. Tyrimo dalyku buvo pasirinktos tik tos Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutartys, kurios buvo viešai paskelbtos teismų praktikos paieškos portale „Infoplex“, pagrindiniu paieškos kriterijumi nurodant sprendimų motyvacijoje paminėtą ABTĮ 71 straipsnį (surastos 177, tačiau tyrimui atrinktos 163 LVAT nutartys).

Straipsnio tikslas – atskleisti ir moksliškai pagrįsti reikalavimo užtikrinimo priemonių taikymo pagrindus ir tendencijas Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje.

Hipotezė. Atliekant pirminę tiriamosios medžiagos analizę buvo pastebėta, jog LVAT praktikoje reikalavimo užtikrinimo priemonių (toliau – RUP) taikymo pagrindų yra nurodoma gerokai daugiau negu jų numato ABTĮ. Į tai atsižvelgiant vėliau atitinkamai buvo formuluojama ir tyrimo hipotezė, jog reikalavimo užtikrinimo priemonės Lietuvos administracinių teismų praktikoje yra taikomos galimai nukrypstant nuo ABTĮ reikalavimų.

Straipsnio uždaviniai. Atsižvelgiant į iškeltą hipotezę bei tyrimo tikslus, atitinkamai buvo formuluojami ir uždaviniai. Juos autorius išskyrė tokiais: 1) palyginti įstatymo numatytą (teorinį) bei faktinį (praktinį) reikalavimo užtikrinimo priemonių taikymo pagrindus Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje; 2) aptarti reikalavimo užtikrinimo priemonių taikymo praktinius atvejus, pagrįsti praktines reikalavimo užtikrinimo priemonių taikymo rekomendacijas.

Temos aktualumas ir naujumas. Tema yra aktuali tuo, jog Lietuvos administracinės teisės moksle reikalavimo užtikrinimo priemonių taikymo klausimas, autoriaus žiniomis, nebuvo nuodugniau tyrinėtas. Temos aktualumą pagrindžia ir tai, jog darbe buvo analizuota naujausia Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika (2010 metų) taikant reikalavimo užtikrinimo priemones.

Tyrimo metodai. Atliekant tyrimą taikyti sisteminės analizės, lyginamasis, kiekybinės analizės ir lingvistinės analizės mokslinio tyrimo metodai.

Sisteminės analizės metodas taikytas vertinant reikalavimo užtikrinimo priemonių sistemą, jų paskirtį bei pobūdį. Šiuo metodu tyrinėta teismų nutarčių motyvacija taikyti arba atsisakyti taikyti reikalavimo užtikrinimo priemones. Lyginamuoju metodu buvo

tyrinėjamos teismų nutartys dėl reikalavimo užtikrinimo priemonių taikymo panašiose bylose. Kiekybinės analizės metodu vertintos pirmosios instancijų administracinių teismų bei Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimų dėl reikalavimo užtikrinimo priemonių taikymo pirmojoje bei apeliacinėje instancijoje tendencijos. Lingvistinės analizės metodas pasitelktas interpretuojant Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nuostatas dėl reikalavimo užtikrinimo priemonių taikymo bei Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo priimtų nutarčių tekstus.

Trumpas tyrimo aprašymas. „Infolex Praktika“ teismų praktikos paieškos sistemoje pagal reikšminius žodžius ir kategoriją buvo surastos 177 LVAT nutartys dėl reikalavimo užtikrinimo priemonių taikymo 2010 metais. Išanalizavus visas minėtas nutartis, kelios buvo atmetos kaip tiesiogiai nesusijusios su reikalavimo užtikrinimo priemonėmis. Likusios nutartys buvo suklasifikuotos pagal pareiškėjo prašytos reikalavimo užtikrinimo priemonės pobūdį, ginčo dalyką, priimtus pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų sprendimus bei LVAT teismo argumentus. Priklausomai nuo ginčo dalyko LVAT nutartys dėl RUP buvo suskirstytos į 40 kategorijų (pvz., ginčai dėl servitutų nustatymo, ginčai, kylantys iš statybos teisinių santykių bei teritorijų planavimo, ginčai dėl migracijos teisinių santykių, ginčai dėl aplinkos apsaugos teisinių santykių ir kt.). Net 40 kategorijų teko išskirti dėl to, jog viešojo administravimo sričių, kuriose teismas sprendė dėl RUP taikymo, pasirodė esant labai daug ir visos LVAT nagrinėtos bylos buvo unikalios. Visos LVAT nagrinėtos bylos dėl RUP taip pat buvo suskirstytos atsižvelgiant į teismo argumentaciją. Buvo analizuojama nutarčių motyvacinė dalis ir atskirai buvo išskirtos teismo naudotų pagrindinių argumentų grupės. Paaiškėjo, jog LVAT argumentus per 2010 metus galima logiškai suskirstyti į 32 grupes (pvz., pareiškėjas nepateikė įrodymų, kad būsimo teismo sprendimo vykdymas pasunkės; pareiškėjo teiginiai grindžiami prielaidomis; pareiškėjas prašo taikyti įstatyme nenumatytas RUP; pareiškėjas savo prašymą grindžia siekiu ateityje išvengti būsimo teismo procesų ar nuostolių ir pan.). Galiausiai buvo atlikta statistinė analizė, atsižvelgiant į reikalavimo užtikrinimo priemonių rūšį bei kiekvienos rūšies taikymo dažnumą ir teismo argumentacijos pasikartojimą.

1. Įstatyme numatyto bei praktikoje vyraujančio reikalavimo užtikrinimo priemonių taikymo pagrindų nesutapimas

Atskleisdamas pirmąjį uždavinį autorius lygino įstatymų numatytus ir teismų praktikoje pasitaikančius RUP taikymo pagrindus. Administracinių bylų teisenos įstatymo 71 straipsnio 1 dalis yra vienintelė teisės norma, kuri tiesiogiai reglamentuoja reikalavimo užtikrinimo priemonių taikymą administraciniame procese. Įstatyme įtvirtinta, jog „Teismas arba teisėjas proceso dalyvių motyvuotu prašymu arba savo iniciatyva gali imtis priemonių reikalavimui užtikrinti. Reikalavimas gali būti užtikrinamas bet kurioje proceso stadijoje, jeigu, nesiėmus užtikrinimo priemonių, teismo sprendimo įvykdymas gali pasunkėti arba pasidaryti negalimas“. Matome, jog RUP taikymo pagrindas yra konkretus. Jos gali būti taikomos, jei teismo sprendimo (būsimo) įvykdymas gali pasun-

kėti ar pasidaryti negalimas. Daugiau jokių sąlygų įstatymų leidėjas nenustatė, išskyrus tame pačiame ABTĮ 71 straipsnyje įtvirtintas procedūrinės normas ir galimų RUP baigtinių sąrašą.

Visgi, analizuodamas Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką, autorius pastebėjo, jog RUP taikymą reglamentuojanti ABTĮ norma yra aiškinama gana plačiai, šiuo tikslu suformuluojant atskiras, savarankiškas realiosios teisės taisykles. Pavyzdžiui, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo nutartyse labai dažnai (bent 29 nutartyse iš 163) pateikia tokią formuluotę, kurią būtų galima prilyginti teisminės valdžios sukurtai teisės normai dėl RUP: „*Administracinių teismų praktikoje, sprendžiant reikalavimo užtikrinimo priemonių taikymą, akcentuojama būtinybė motyvuotai įvertinti teismo sprendimo įvykdymo galimybes, atsižvelgiant į tokios priemonės taikymo tikslingumą (ar jos taikymas realiai padėtų reikalavimo patenkinimo atveju atkurti iki ginčo buvusių teisinę padėtį), proporcingumą (pvz., galimos žalos proporcija: pritaikius reikalavimo užtikrinimą, tačiau netenkinus reikalavimo, ir netaikius priemonės, bet patenkinus reikalavimą), proceso šalių interesų balanso, viešųjų interesų apsaugos ir kitus principus.*“¹ Su pirmąja LVAT kuriamos teisės taikymo taisyklės dalimi dėl teismo sprendimo įvykdymo galimybių įvertinimo būtų galima sutikti, tačiau tampa sudėtinga objektyviai įvertinti RUP taikymo pagrindus, kai prisideda papildomi reikalavimai, tokie kaip RUP taikymo tikslingumas. Keista tai, jog pagal ABTĮ 3 straipsnio 2 dalį teismas nevertina ginčijamo akto ekonominio tikslingumo požiūriu, tačiau taikydamas RUP teismas vis tiek prisiima RUP taikymo tikslingumo įvertinimą, nepriklausomai nuo to, jog RUP prašo suinteresuota šalis – pareiškėjas, dažnai būdama atstovaujama advokatų, kitų specialistų, kurie jau būna įvertinę RUP taikymo tikslingumą. Būtų suprantama, jei teismas RUP tikslingumo klausimą nagrinėtų savarankiškai spręsdamas RUP taikymo klausimus teismo iniciatyva, tačiau nė vieno tokio atvejo nagrinėjamoje teismų praktikoje nebuvo.

Teismo nurodoma „galimos žalos proporcija“, „proceso šalių interesų balanso principas“, „viešojo intereso apsaugos principas“, taip pat kitų principų įtaka RUP taikymui irgi kelia nemažai problemų. Nė vienas iš LVAT nurodomų argumentų nėra konkretus, nė vienas iš jų tiesiogiai nepaaiškina būsimo teismo sprendimo įvykdymo galimumo sąlygų. Problemų kelia tai, jog vadovaujantis tokiomis LVAT formuluotėmis neįmanoma aiškiai atsakyti į teisinį klausimą, taikyti ar netaikyti RUP, jei būsimo teismo sprendimo vykdymas pagal faktines bylos aplinkybes galėtų pasunkėti, tačiau ginčijamą aktą priėmęs viešojo administravimo subjektas (valstybė plačiąja prasme) dėl RUP taikymo gali patirti žalos. Nėra aišku, ko yra vertas LVAT deklaruojamas „šalių interesų balansas“ sprendžiant klausimą dėl RUP, kai nepaisant šio balanso byloje yra aišku, jog būsimo teismo sprendimo vykdymas pagal faktines bylos aplinkybes pasunkės arba pasidarys negalimas. Galbūt dėl viešojo intereso ir galėtų būti atimama pareiškėjo teisė į būsimo pareiškėjui palankaus teismo sprendimo vykdymą, tačiau tai turėtų būti išimtiniai ir itin

1 Pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 12 03 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-146-661-10; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 11 05 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-525-684-10.

reti atvejai, o ne bendras LVAT formuluojamas principas, jog, nustačius viešąjį interesą, į būsimo teismo sprendimo vykdymą galima nebekreipti dėmesio.

Teismų taikomą ir įstatyme nustatytą RUP taikymo pagrindų skirtumą gerai charakterizuoja tyrimo metu išskirtos LVAT argumentų grupės dėl RUP taikymo (34 atvejai iš 163) arba netaikymo (123 atvejai iš 163) LVAT nagrinėjant administracines bylas apeliacine tvarka². Statistiškai gausiausia LVAT nutartyse dėl RUP argumentų grupė buvo „*Įrodymų nebuvimas*“. Tai atvejai, kai LVAT konstatuodavo, jog „*nėra įrodymų, jog būsimas teismo sprendimas pasunkės ar pasidarys negalimu*“, arba „*pareiškėjas neįrodė*“, arba „*nėra objektyvaus pagrindo manyti, kad yra būtinybė taikyti RUP*“, arba „*pagal pateiktus įrodymus RUP taikymas būtų neadekvatus siekiamam tikslui ar pažeistų t. t. teisės principus*“ (70 nutarčių iš 163). Dažnai LVAT konstatuodavo, jog „*Pareiškėjo teiginiai yra grindžiami prielaidomis*“ (26 nutartys iš 163). Atskirai išskirtini atvejai, kai nepaisant įrodinėjimo problemos LVAT konstatuodavo prašomų RUP neatitikimą adekvatumo, proporcingumo, interesų pusiausvyros ir kt. principams nurodydamas abstrakčią realiosios teisės normą (anksčiau pateikta citata) (29 nutartys iš 163). Pakankamai dažnai LVAT argumentacijoje buvo keliamos RUP taikymo priežastinio ryšio problemos, RUP taikymo logika, kai LVAT konstatuodavo, jog ginčijamas aktas nesukuria pareiškėjo nurodomų neigiamų pasekmių (20 nutarčių iš 163). RUP netaikymas dažnai buvo motyvuojamas tuo, jog RUP nėra skirtos ateityje išvengti naujų teismo procesų ar nuostolių (21 nutartis iš 163). Atsisakymas taikyti RUP tiesiogiai ar netiesiogiai buvo grindžiamas viešuoju interesu ir viešąja tvarka (15 nutarčių iš 163). Iš pavienių LVAT argumentų grupių paminėtinos reikšmingiausios šios: 3 atvejais atsisakyta taikyti įstatyme nenumatytas RUP, 6 atvejais LVAT konstatavo, jog ginčo aktas yra sustabdytas pagal įstatymą (apskundus), 5 atvejais LVAT konstatavo, jog pirmos instancijos teismo nutartis nėra pakankamai motyvuota, 6 atvejais LVAT konstatavo, jog ginčijamas aktas jau yra įvykdytas, dėl to nėra pagrindo taikyti RUP, 3 atvejais abstrakčiai rėmėsi teisingumo principu, kurio pagrindu 2 atvejais netaikė, 1 atveju pritaikė RUP. Nemažai atvejų, net 8, LVAT atsisakė taikyti RUP, kurios buvo pritaikytos arba kurias buvo prašoma taikyti pareiškėjų ir trečiųjų asmenų atžvilgiu. 1 atveju LVAT konstatavo, jog pagal LVAT praktiką teismas netaiko RUP, jei tai yra susiję su prevenciniu pareiškėjo teisių gynimu, siekiu apsaugoti pareiškėją nuo būsimų jo teisių pažeidimų. Teismas netaikė RUP nė vienu atveju, kai tai buvo susiję su norminiais teisės aktais (2 bylos), akcentuodamas šių bylų specifika. 4 atvejais LVAT netaikė RUP, nurodydamas, jog turi būti ieškoma pareiškėjo ir atsakovo interesų pusiausvyros, o RUP taikymas ją pažeistų. Vienoje byloje teismas konstatavo, jog pagal LVAT praktiką teritorijų planavimo dokumentų rengimas savaime nesukuria grėsmės būsimo teismo sprendimo vykdymui. 3 atvejais teismas konstatavo, jog pareiškėjo patiriami nepatogumai, nelaikytini svarbia

2 *Autoriaus pastaba*: bendras RUP taikymo ir netaikymo atvejų skaičius šiek tiek skiriasi nuo bendro analizuotų LVAT bylų skaičiaus dėl tokių priežasčių kaip: 1) bylų grąžinimas į pirmąją instanciją nagrinėti iš naujo dėl procesinių priežasčių, LVAT panaikinus pirmosios instancijos nutartį dėl RUP ir tiesiogiai nepasisakius dėl RUP taikymo ar netaikymo; 2) pareiškėjai prašė taikyti iš karto kelias RUP, kas buvo skaičiuota kaip viena; 3) LVAT priimti sprendimai taikyti ir vėliau panaikinti RUP toje pačioje byloje, ir atvirkščiai; 4) pareiškėjai prašė taikyti įstatyme nenumatytas RUP.

aplinkybe RUP taikymo prasme, o 1 atveju LVAT, remdamasis ATPK norma, konstatavo įstatymo numatytą išimtį dėl RUP netaikymo, kai teisės valdyti transporto priemonės netenkama dėl jų valdytojų buvimo apsvaigusiams nuo alkoholinių ar kitų veikliųjų medžiagų, tokie asmenys laikomi šios teisės netekę nutarimo ATP byloje priėmimo dieną, nepriklausomai ar nutarimas buvo apskūstas, ar ne.

LVAT nutartyse, kuriose buvo nuspręsta taikyti RUP, viena gausiausių argumentų grupių buvo tai, jog ginčijamo akto stabdymas padeda išvengti didesnės žalos nei nestabdymas (9 iš 163) arba RUP taikymas yra tiesiog adekvatus siekiamam tikslui (7 iš 163). 3 atvejais LVAT taikė RUP, kadangi pareiškėjas pateikė įrodymus, jog dėl sunkios finansinės padėties pareiškėjas būtų sužlugdytas, bankrutuotų, taptų nemokus, jei nebūtų sustabdyti sprendimai skirti pareiškėjams baudas.

Kaip matyti iš analizuotos LVAT praktikos taikant reikalavimo užtikrinimo priemones, teismas analizuoja labai daug aplinkybių, kurios ne visada yra susijusios su būsimo teismo sprendimo vykdymo pasunkėjimu ar negalimumu. Įstatymas teismą įpareigoja patikrinti tik šias aplinkybes, o realybėje teismas gilinasi į pareiškėjo patiriamus nepatogumus, prevencinį ar neprevencinį pareiškėjo teisių gynimą, abstraktų teisingumo principą rungtyniškame procese, remiasi teisės norminių aktų ar teritorijų planavimo dokumentų specifika. Visiškai prieštarinčiai LVAT vadovaujasi precedentais dėl RUP. Kitomis bylomis remiamasi bent 4 atvejais, o dar 5 atvejais nurodoma, jog taikant RUP negalima remtis precedentais, nes RUP taikymas kiekvienoje konkrečioje byloje yra individualus. Tampa nebeaišku, ar galimi precedentai bylose dėl RUP.

Apskritai tariant, spręsdamas klausimą dėl RUP taikymo Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas dažnai vertina ne pareiškėjo ir atsakovo pateiktus įrodymus, vienokio ir kitokio galimo teismo sprendimo įvykdymo galimybes, tačiau sprendžia įvairius fakultatyvius klausimus, sukurdamas situaciją, jog dažnai išanalizavus teismo nutartį tampa neįmanoma pasakyti, ar pagrįstai buvo taikyta ar netaikyta RUP. LVAT argumentacijoje pasigendama konkretumo, rėmimosi konkrečiais įrodymais. Nė vienoje analizuotoje nutartyje nebuvo vertinamas būsimo teismo sprendimo neįvykdymo ar vykdymo pasunkėjimo rizikos laipsnis, kuris logiškai turėtų būti esminis tyrimo dalykas tokiose bylose. Abstraktaus pobūdžio samprotavimai dėl proporcingumo, tikslingumo, adekvatumo, autoriaus nuomone, turėtų būti antraeiliai, jei įstatymas šių kriterijų nesieja su būsimo teismo sprendimo įvykdymo užtikrinimu.

Atsakovu administracinėse bylose būdama valstybė (plačiąja prasme) niekada nenukenčia taip, kaip dėl valstybės institucijų priimtų sprendimų gali nukentėti pareiškėjas. Dėl to LVAT argumentai dėl RUP tikslingumo, proporcingumo bei adekvatumo atrodo labai abejotini, žinant, kad nei tikslingumas, nei proporcingumas, nei adekvatumas nebūna lemiančiais kriterijais viešojo administravimo subjektams priimant ginčijamus administracinius aktus.

Kaip matome, ABTĮ esanti formuluotė dėl RUP taikymo teismų praktikoje yra gerokai išplėsta. Maža to, teismų praktika diktuoja konkrečias taisykles, kada RUP gali būti taikomos, ir nustato atvejus, kada RUP nėra taikomos. Matome, jog teisininkų praktiniame darbe nepakanka įstatymo lygiu žinoti, kada ir kodėl reikalavimo užtikrinimo priemonės yra taikomos. Siekdamas, jog atliktas teorinis tyrimas padėtų teisininkams

praktikams prisitaikyti prie Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo diktuojamų reikalavimo užtikrinimo priemonių taikymo sąlygų ir prielaidų, autorius jas pabandė apibendrinti bei susieti su būsimo teismo sprendimo vykdymo pasunkėjimu, vadovaudamasis LVAT nutartyse suformuluotomis RUP taikymo ir netaikymo taisyklėmis.

2. Reikalavimo užtikrinimo priemonių taikymo praktinių atvejų analizė ir tendencijos

Kaip jau žinome, būsimo teismo sprendimo vykdymo pasunkėjimo ar apskritai sprendimo vykdymo negalimumo situacijų Lietuvos Respublikos įstatymai nedetaliazuoja. Lingvistiškai aiškinant ABTĮ 71 straipsnį atrodytų, jog būsimo teismo sprendimo vykdymo pasunkėjimas apimtų visus atvejus ir visas priežastis, dėl kurių būsimas teismo sprendimas negali grąžinti ginčo teisinių santykių į padėtį, buvusią iki pareiškėjo ginčijamo administracinio akto priėmimo momento. Vis dėlto, kaip rodo LVAT praktika, taip nėra. Siekdamas suprasti, kas LVAT praktikoje yra būsimo teismo sprendimo vykdymo pasunkėjimas, autorius pabandė išskirti ir suformuluoti šias praktikoje taikomas bendrąsias RUP taikymo taisykles (dažniausius LVAT argumentus, kai RUP yra taikomos):

- 1) Būsimo teismo sprendimo vykdymo pasunkėjimas turi būti realus, ne menamas.** LVAT daugelyje bylų atmetė pareiškėjų prašymus taikyti RUP, nurodydamas, jog pareiškėjo prašymas yra grindžiamas prielaidomis³. Dabartinės lietuvių kalbos žodynas sąvoką „prielaida“ aiškina kaip iš anksto priimamą sąlygą, pradinį samprotavimo teiginį. Kitaip tariant, labai dažnai administracinėse bylose pareiškėjai iš karto tvirtina, jog būsimo teismo sprendimo vykdymas pasunkės, ir iš karto nurodo to pasunkėjimo priežastį. Pareiškėjai tendencingai stengiasi nurodyti patį blogiausią galimą scenarijų. Nors ir blogiausio scenarijaus rizika visada egzistuoja, LVAT savo nutartyse beveik visada nurodo, jog pareiškėjų teiginiai yra grindžiami prielaidomis, t. y. tik konkrečiomis pareiškėjui naudingomis bylos baigties interpretavimo versijomis. Tokiais atvejais LVAT RUP netaiko. Problemiška yra tai, jog LVAT nė vienoje nutartyje nevertino pareiškėjų nurodomų prielaidų rizikos laipsnio. Visgi, remiantis atliktu tyrimu, pagrindinė rekomendacija pareiškėjams būtų viena – nurodyti kiek įmanoma realiausią scenarijų dėl būsimo teismo sprendimo vykdymo pasunkėjimo, pagrindžiant numatomo scenarijaus tikimybę realiais įrodymais. Atsižvelgiant į LVAT praktiką galima tvirtinti, jog tik „patikėjęs“ scenarijaus realumu administracinis teismas gali ryžtis taikyti RUP.
- 2) Pareiškėjas privalo pateikti aiškius ir objektyvius įrodymus, sudarančius pagrindą teismui manyti, jog būsimo teismo sprendimo vykdymas tikrai**

3 Pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 12 20 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-556-773-10; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 12 13 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-63-741-10; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 12 06 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-822-736-10 ir kt. nutartys.

pasunkės⁴. Nors rungimosi principo ABTĮ neįtvirtina, tačiau šis principas laikytinas bendroju procesiniu principu, su tam tikromis korekcijomis veikiančiu kiekvienoje proceso teisės šakoje. Pagal civilinio proceso taisykles, kiekviena bylos šalis privalo įrodyti aplinkybes, kuriomis remiasi. Lygiai tas pats galioja ir pareiškėjų prašymams dėl RUP. Jie turėtų būti pagrįsti leistinomis įrodinėjimo priemonėmis byloje. Bendras principas, jog RUP klausimai administraciniame procese dažniausiai yra sprendžiami rašytinio proceso tvarka. Atitinkamai ir įrodymai dėl RUP taikymo turėtų būti tokie, kuriuos būtų galima pridėti prie rašytinio bylos šalies prašymo. Esant tokiai RUP taikymo specifikai, liudytojų parodymai RUP taikymo įrodinėjimui nelabai tinka. Apskritai įrodyti būsimo teismo sprendimo vykdymo pasunkėjimą gali būti labai sudėtinga, kadangi tai yra ateities reiškinys, lemiamas daugybės įvairių faktorių. Siekiant įvertinti būsimo teismo sprendimo vykdymo galimą apsunkinimą neįmanoma išsiversti be teisinio modeliavimo ir prielaidų, nepamirštant, jog prielaidos turi būti objektyviai galimos, o ne remiamasi tik vienu pareiškėjui naudingumu.

- 3) Turi būti itin akivaizdus priežastinis ryšys tarp ginčijamo akto, RUP ir būsimo teismo sprendimo vykdymo pasunkėjimo.** T. y. ginčijamas aktas turi neabejotinai sukelti realias pasekmes pareiškėjui, kad būtų pagrindas taikyti RUP⁵. Vis dėlto priežastinio ryšio problematika visiškai neanalizuojama LVAT praktikoje. Autoriaus nuomone, būtent ši RUP taikymo sąlyga turėtų būti dažniausiai minima teismų argumentacijoje, kadangi ji geriausiai atspindėtų, ar nagrinėjantis bylą teismas sutinka su pareiškėjo argumentacija dėl RUP taikymo, ar nesutinka. Priežastinis ryšys yra vienintelė ginčijamą aktą, RUP ir būsimo teismo sprendimo vykdymo galimumą siejanti grandis. Priežastinis ryšys tiesiogiai siejasi ir su konkrečiomis būsimo teismo sprendimo vykdymo pasunkėjimo prielaidomis. Vienos prielaidos yra labiau pagrįstos priežastiniu ryšiu, kitos mažiau. Teismai turėtų nustatyti būsimo teismo sprendimo pasunkėjimo tikimybės mastą. Jei tikimybė yra nedidelė, RUP galėtų būti netaikomos. Jei tikimybė didelė, galėtų būti sprendžiamas klausimas dėl RUP taikymo. Tyrimas atskleidė potencialiai silpną vietą LVAT argumentacijoje, kadangi LVAT priežastinio ryšio ir jo tikėtumo aplinkybių neanalizuoja nė vienoje tyrinėtoje 2010 metų byloje. Šalims tinkamai suvokus būsimo teismo sprendimo vykdymo pasunkėjimo priežastis ir jų ryšį su būsimo teismo sprendimo vykdymu, taptų daug lengviau rasti įrodymus RUP taikymo pagrįstumui įrodyti.

4 Pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 12 20 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-556-773-10; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 12 13 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-63-741-10; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 12 10 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-858-744-10; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 11 09 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-822-690-10.

5 Pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 12 17 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-858-792-10; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 12 13 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-63-741-10; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 12 10 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-858-744-10; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 11 05 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-556-659-10; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 11 15 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-858-696-10.

4) Būsimo teismo sprendimo pasunkėjimu LVAT praktikoje nelaikomas pareiškėjo siekis išvengti naujų teismo procesų ar nuostolių⁶. Ši nuostata reiškia, jog pareiškėjai, prašydami administracinio teismo taikyti RUP, neturėtų remtis galimų naujų teismo procesų inicijavimo būtinybe ir būsima nuostoliais. Pagal nusistovėjusią praktiką LVAT besąlygiškai tokiu būdu motyvuojamus prašymus atmeta. Autoriaus nuomone, tokia absoliuti praktika yra ydinga, kadangi būsimo teismo procesai ir pareiškėjo nuostoliai visais atvejais yra būsimo teismo sprendimo atgręžtinio vykdymo apsunkinimas. Valstybė (plačiaja prasme) visada yra stipresnis teisinio santykio dalyvis. Valstybei visada atstovauja suinteresuota institucija, dirba visas administracinis aparatas, institucijos ar organizacijos teisės skyrius, finansuojamas iš biudžeto ar kitų fondų. Siekdamas ginčyti administracinį aktą, pareiškėjas yra priverstas samdytis advokatą. Pareiškėjo finansinės galimybės pirkti teisinės paslaugas nėra adekvačios valstybės finansinėms ir organizacinėms galimybėms. Dėl to galimų nuostolių ir išlaidų vengimas, siekis išvengti būsimo teismo procesų, kaip matyti iš statistikos (21 atvejis iš 163), yra dažna pareiškėjų prašymų taikyti RUP priežastis. Situacijos paaiškinimą geriausiai atspindi konkretus pavyzdys, kai patvirtinto detaliojo plano pagrindu, kurio patvirtinimą pareiškėjas ginčija byloje, suinteresuotiems asmenims gali būti išduoti statybos leidimai. Vėliau suinteresuotų asmenų pastatyti objektai gali būti pripažinti tinkamais naudoti, įregistruojami viešame registre, kas taip pat nesiderins su priešingą interesą byloje turinčio pareiškėjo siekiais. Vėl bus siekiama ginčyti ir šiuos aktus. Matome, kad siekdamas tikslo, jog greta esanti aplinka nesikeistų, nebūtų pradėtas statyti statinys, pareiškėjas dėl procesinių RUP taikymo netobulumo priežasčių bus priverstas inicijuoti pirmą administracinę bylą dėl teritorijų planavimo sprendinio nuginkijimo, vėliau antrą bylą dėl statybos leidimo nuginkijimo ir trečią administracinę bylą dėl statinio pripažinimo tinkamu naudoti nuginkijimo. Analizuojant šią gana realią ir dažną situaciją, kyla klausimas, ko gali būti vertas būsimo teismo sprendimas pirmojoje byloje dėl teritorijų planavimo dokumento, jei bylos nagrinėjimo metu ginčo sklype yra ar gali būti statomas pastatas. Iš pateikto pavyzdžio matome, jog pareiškėjo inicijuotos kelios administracinės bylos yra išraiška globalios teisinės problemos, kylančios iš administracinio teismo kompetencijos atskyrimo nuo bendrosios kompetencijos teismo. Autorius iš savo teisinės praktikos turi pagrindo tvirtinti, jog dauguma administracinių aktų (išskyrus dalį ATP bylų) dažniausiai yra ginčijami dėl to, jog administracinio akto priėmimas sukelia dviejų privačių interesų disbalansą. Priimtas administracinis aktas yra tik

6 Pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 12 13 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-63-741-10, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 12 06 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-822-736-10; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 12 10 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-822-761-10; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 11 05 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-525-683-10; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 11 19 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-63-711-10.

šio disbalanso išraiška. Administracinių bylų inicijavimas tokiu atveju tampa tik įrankiu vienai šaliai (interesų grupei) apginti savo teisinį interesą prieš kitą šalį (interesų grupę). Administracinė teisena tokiems ginčams spręsti yra visiškai nepritaikyta. Vien tik ABTĮ 3 straipsnis įtvirtina, jog administraciniai teismai sprendžia tik teisės (procedūros teisėtumo patikrinimo), o ne ginčijamo akto priėmimo tikslingumo klausimus. Kitaip tariant, administracinis teismas negali ir nesistengia išspręsti ginčo iš esmės, o dirba tik formaliai. Tuo atveju, jei teismas jau pirmame ginče dėl teritorijų planavimo dokumento svarstyty tikrąją ginčo priežastį (šalių interesų konfliktą – vienos šalies siekį išlaikyti esamą teritorijos teisinį statusą ir kitos šalies siekį pakeisti šį statusą ir pastatyti pastatą), kaip tą darytų bendrosios kompetencijos teismas, nereikėtų kurti dirbtinės logikos, jog siekis išvengti būsimų teismo procesų yra negalima RUP taikymo priežastis. Bendrosios kompetencijos teisme ieškovui leidžiama kelti bet kokius teisinius reikalavimus atsakovui, o administraciniuose teismuose visada yra pamirštama, jog būsimas teismo sprendimas apskritai neturės jokios reikšmės, jei jis neišspręs tarp šalių kilusio pagrindinio ginčo (interesų konflikto). Neišsprędęs šalių ginčo teismo sprendimas tampa tik dar vienu formalaus pobūdžio aktu, kaip ir skundžiamas aktas. Taigi, siekis išvengti būsimų teismo procesų beveik visada yra susijęs su būsimo teismo sprendimo nagrinėjamoje byloje vykdymo pasunkėjimu, tačiau dėl paviršutinio požiūrio į ginčijamų administracinių aktų teisėtumo patikrinimą šis pasunkėjimas teismų praktikoje yra ignoruojamas.

- 5) **RUP dažniau taikomos tais atvejais, kai būsimo teismo sprendimo vykdymas būtų gerokai apsunkintas dėl technologinių procesų, pareikalautų itin didelių materialinių, finansinių ar organizacinių išteklių**⁷. Šios RUP taikymo prielaidos logika aiškintina tuo, jog teismas, būdamas teisine institucija, yra veikiamas kitų (techninių, cheminių, biologinių) mokslų ir su jais susijusių gyvenimo sričių. Ši argumentų grupė dažniausia teismui sprendžiant statybos ar kitus techninius klausimus. Pavyzdžiui, teismai sprenddami klausimą dėl RUP statybos leidimų ginčijimo deklaruoja vertinantys faktinę statybos būklę. Jei statomas objektas yra beveik baigtas, paprastai laikomasi nuomonės, jog būsimo teismo sprendimo vykdymas negalės pasunkėti (statinys, kurio statybos leidimas ginčijamas ir taip jau yra pastatytas, dėl to tokių statybų stabdymas nebeturi prasmės). Priešingai, jei statinys dar nėra pastatytas ar nėra pradėtas statyti, laikomasi nuomonės, jog sustabdžius statybas pradinėje būklėje statybos pasekmės nesunkiai būtų galima likviduoti, teismui priėmus pareiškėjui naudingą sprendimą⁸. Vis dėlto pastebima tendencija, jog, būdamas teisine institucija,

7 Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 03 20 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-858-202/2010; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 07 02 nutartis administracinėje byloje Nr. A-662-1871/2010.

8 Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 12 03 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-146-661-10; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 12 31 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-146-798-10.

administracinis teismas techniniuose ginčiuose tiesiogiai remiasi kitų subjektų surašytais dokumentais ir išvadomis apie vertinamus procesus. Taigi, pareiškėjams prašant taikyti RUP administracinėse bylose, susijusiose su techniniais ginčiais, rekomenduotume daugiau dėmesio skirti ne savo pačių paaiškinimams, kuriuos teismas beveik visada yra linkęs vertinti tik kaip „prielaidas“, tačiau labiau pasikliauti trečiųjų asmenų – specialistų, ekspertų, žinovų, išvadoms apie technologinius procesus, galinčius turėti įtakos būsimo teismo sprendimo atgręžtiniam vykdymui. Tokiu būdu bus užsitikrinama, jog teismo vertinimui bus pateikiami reikalingi įrodymai, bei RUP taikymas nebus grindžiamas vien tik prielaidomis.

- 6) RUP taikymo atveju turi būti išvengiama didesnės žalos pareiškėjui, negu RUP taikymas galėtų padaryti atsakovui**⁹. Šis LVAT praktikoje pasitaikantis pagrindas, autoriaus nuomone, visiškai prasilenkia su ABTĮ nustatytais RUP taikymo pagrindais. Praktikoje administracinis teismas nagrinėja, kokios pasekmės kils atsakovui pritaikius RUP ir kokios pasekmės kils pareiškėjui nepritaikius RUP (dažniausiai palikus ginčo aktą galioti). Teisinė problema ta, jog gilindamasis į kiekvienos iš proceso šalių galimai patiriamą žalą administracinis teismas nekreipia dėmesio į teisinį santykį iki ginčijamo akto priėmimo ir po jo, o analizuoja tik teisinį santykį iki būsimo sprendimo ir po sprendimo. Svarbu ir tai, jog pagal LVAT praktiką, prašymas dėl RUP griežtai negali būti grindžiamas pareiškėjo siekiu išvengti nuostolių (žr. 4 punktą). Visgi vienoje byloje teismas lygina galimą pareiškėjo ir atsakovo patiriamą žalą, o kitose formuluoja priešingas teismo taisykles. Kaip žinoma, prašymo dėl RUP pareiškėjas negali grįsti savo patiriamais nuostoliais, dėl to bylos šalių lygiateisiškumas reikalauja, kad ir atsakovo galimai patiriami nuostoliai neturėtų būti leistiniais argumentais dėl RUP netaikymo. Vis dėlto, kaip matyti iš atskirai išskirtos LVAT argumentų grupės, teismas nukrypsta nuo procesinio šalių lygiateisiškumo principo ir imasi galimų atsakovo nuostolių prevencijos, nesuteikdamas pareiškėjams teisės taip pat vengti nuostolių.
- 7) Taikant RUP turi būti ieškoma pareiškėjo ir atsakovo interesų pusiausvyros**¹⁰. Tai dar vienas LVAT praktikos dėl RUP paradoksas, kadangi interesų pusiausvyros paieška niekaip nesisieja su būsimo teismo sprendimo vykdymo pasunkėjimu, ko reikalauja ABTĮ. Tokia LVAT praktika yra taip pat netinkama visais atvejais, kai ginčo aktas yra priimamas trečiųjų suinteresuotų asmenų prašymu. Kokie gali būti atsakovo interesai dėl ginčo akto priėmimo, jei šio

9 Pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 08 06 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-858-440/2010; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 08 20 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-146-513/2010; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 08 27 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-556-524/2010.

10 Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 10 15 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-525-643/2010; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 10 25 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-822-660/2010; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 10 29 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-858-670-10; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 10 29 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-858-675-10.

akto priėmimą dažnai bylose inicijuoja ne pats atsakovas, o tretysis asmuo. Tai gi, interesų pusiausvyros principas turėtų būti reikšmingesnis nagrinėjant ginčus iš esmės, tačiau ne sprendžiant procesinius klausimus dėl RUP. Šiuo klausimu administracinio teismo praktika dėl RUP ateityje taip pat turėtų būti pakoreguota.

Jei RUP taikymo atvejai atskleidžia įstatymo raidės ir praktikos išsiskyrimo problemas, atskirai galima būtų analizuoti **atvejus, kada RUP teismų praktikoje paprastai nėra taikomos**, ko labai dažnai neįvertina pareiškėjai ir jų atstovai reikšdami prašymus dėl RUP. Tuo atveju, jei pareiškėjai ir jų atstovai žinotų pagrindinius praktikoje galiojančius pagrindinius RUP netaikymo principus, galima būtų gerokai sumažinti teismų darbo krūvį, tuščiai sprendžiant prašymus dėl RUP. Šiuos bendro pobūdžio atvejus indukcijos būdu išvedėme iš atskirų LVAT nutarčių:

- 1) RUP niekada netaikomos, jei įstatymai numato automatinį ginčo akto galiojimo sustabdymą po jo apskundimo¹¹.
- 2) RUP netaikomos tuo atveju, jei ginčo aktas jau yra įvykdytas¹².
- 3) RUP paprastai netaikomos tais atvejais, kai ginčo teisiniai santykiai, susiję su ginčijamo akto realizavimu, yra išaldyti pritaikius areštus ar kitas laikinąsias apsaugos priemones kitose bylose (išskyrus atvejus, kai vadovaujamosi precedentu)¹³.
- 4) RUP niekada nėra taikomos pareiškėjų ar trečiųjų asmenų atžvilgiu¹⁴.
- 5) RUP retai taikomos ginčijant „teorinio pobūdžio“ sprendimus, tokius kaip teritorijų planavimo dokumentai, poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos¹⁵.
- 6) RUP netaikomos tais atvejais, kai teismas nustato, jog prašomomis taikyti RUP yra siekiama prevenciškai apginti pareiškėjo teises ar apsaugoti pareiškėją nuo būsimų jo teisių pažeidimų¹⁶.

11 Pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 12 03 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-525-686-10; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 12 06 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-822-736-10; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 11 12 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-63-687-10., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 09 10 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-146-547/2010.

12 Pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 11 12 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-556-662-10; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 09 10 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-525-543/2010; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 04 23 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-822-266/2010.

13 Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 11 15 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-442-703-10.

14 Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 11 29 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-63-729-10; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 12 23 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-525-793-10; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 11 15 nutartis administracinėje byloje Nr. A-525-3757-10; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 07 16 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-525-418/2010; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 10 08 nutartis administracinėje byloje Nr. A-502-1254/2010; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 04 23 nutartis administracinėje byloje Nr. A-261-660/2010; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 06 19 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-858-393/2010; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 07 10 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-556-411/2010.

15 Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 04 16 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-525-240/2010.

16 Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 10 08 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-556-556/2010.

- 7) RUP netaikomos, kai jomis siekiama pakeisti norminio teisės akto galiojimą, uždrausti tokį teisės aktą priimti ar išspręsti ginčą dėl tokio teisės akto teisėtumo¹⁷.
- 8) RUP netaikomos, jei pareiškėjas jų taikymą grindžia savo patiriamais nepatogumais, susijusiais su ginčijamo akto priėmimu¹⁸.
- 9) RUP netaikomos, jei teisės aktai aiškiai implikuoja ginčijamų teisės aktų galiojimą, nepriklausomai nuo jų apskundimo (pvz., ATPK 330 str.)¹⁹.
- 10) RUP niekada netaikomos, jei pareiškėjas prašo taikyti ABTĮ nenumatytas RUP²⁰.

Apibendrintos RUP netaikymo taisyklės pateiktos ne atsitiktinai. Šios taisyklės patvirtina teismų kuriamos realiosios teisės egzistavimą, taip pat didelį skaičių atmetų įvairių pareiškėjų prašymų dėl RUP taikymo. Analizuodami apibendrintus RUP netaikymo atvejus galime daryti kelias išvadas. Pirmiausia buvo pastebėta, jog teismai gerokai išplečia RUP taikymo ir netaikymo pagrindus, nutoldami nuo ABTĮ įtvirtintų pagrindinių RUP taikymo priežasčių – būsimo teismo sprendimo vykdymo negalimumo ar pasunkėjimo. Antra, teismų praktika rodo, jog pareiškėjai ir jų atstovai taip pat itin kūrybiškai interpretuoja RUP taikymo prielaidas – prašo taikyti įstatyme nenumatytas RUP ar RUP trečiųjų asmenų atžvilgiu. Atsakovai prašo taikyti RUP pareiškėjų atžvilgiu, dažnai siekia vien tik taikant RUP išspręsti kilusį administracinį ginčą²¹. Pareiškėjai taip pat neretai prašo administracinių teismų taikyti RUP, nors ginčo teisiniai santykiai jau yra įšaldyti kitose bylose ar tokį įšaldymą apskundus ginčijamus aktus garantuoja įstatymai. Dėl to nemažai kritikos galima išsakyti ne vien teismams, tačiau ir patiems pareiškėjams bei jų atstovams. Be to, labai prieštaringa pasirodė LVAT praktika vertinant RUP taikymo precedentus. Ne vienoje nutartyje LVAT konstatavo, jog RUP netaikomos remiantis precedentais, kadangi dėl RUP turi būti sprendžiama individualiai

-
- 17 Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 10 08 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-556-556/2010; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 06 23 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-822-405/2010.
 - 18 Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 03 19 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-822-195/2010; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 02 05 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-556-10.9-10; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 02 17 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-822-141/2010.
 - 19 Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 03 19 nutartis administracinėje byloje Nr. N-575-4093/2010.
 - 20 Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 12 13 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-143-755-10; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 11 05 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-525-683-10; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 09 20 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-556-595/2010.
 - 21 *Autoriaus pastaba*: kas yra iš dalies pateisinama administracinio proceso ribotomis galimybėmis apginti pareiškėjo teises ir išspręsti pagrindinį ginčą.

kiekvienoje byloje²², tačiau kitose bylose LVAT, priešingai, remiasi precedentais ir taiko RUP, taip paneigdamas savo paties formuojamus RUP taikymo principus²³.

Išvados ir rekomendacijos

1. Reikalavimo užtikrinimo priemonių taikymo tyrimas, autoriaus nuomone, patvirtino hipotezę, jog RUP taikymo praktika yra nukrypstanti nuo ABTĮ numatytų RUP taikymo teisinių pagrindų, taip pat prieštaringa. Jei ABTĮ 71 straipsnis numato, jog turi būti analizuojamas būsimo teismo sprendimo vykdymo negalimumas ar pasunkėjimas, tokiu atveju prioritetas turėtų būti ne RUP taikymas fakultatyviais, įstatyme tiesiogiai neįtvirtintais pagrindais (teisingumas, tikslingumas, žala, proporcingumas ir pan.), tačiau elementarių būsimo teismo sprendimo vykdymo rizikų aptarimas ir palyginimas su faktine bylos situacija (fakto klausimų analizė). Apskritai fakto klausimams LVAT praktikoje nėra skiriama daug dėmesio, nors būtent būsimo teismo sprendimo vykdymo galimybių faktinio įvertinimo ir reikalauja ABTĮ.

2. LVAT praktika, taikant reikalavimo užtikrinimo priemones, orientuota didesnio aiškumo link. Dabartiniu metu nutarčių dėl RUP motyvacinėje operuojama per daug abstrakčiomis sąvokomis, tokiomis kaip „galimos žalos proporcija“, „proceso šalių interesų balanso principas“, „viešojo intereso apsaugos principas“ ir pan. Teismo naudojami argumentai yra nekonkretūs, tiesiogiai nepaaiškinantys būsimo teismo sprendimo vykdymo pasunkėjimo sąlygų. Nutarčių motyvacinėse dalyse labai mažai kur analizuojama faktinė bylų pusė. Neaptariant bylos faktų negalima pateisinti LVAT argumentų, tokių kaip „pareiškėjas neįrodė“ arba „nėra objektyvaus pagrindo manyti“. Esant daug nekonkretumo, tretiesiems asmenims, analizuojantiems LVAT praktiką, tampa sudėtinga suprasti ir rasti LVAT sprendimų dėl RUP loginį pateisinimą.

3. LVAT praktikoje dėl RUP pasigendama pareiškėjų nurodomų prielaidų bei būsimo teismo sprendimo vykdymo pasunkėjimo priežastinio ryšio analizės, taip pat būsimo teismo sprendimo vykdymo pasunkėjimo rizikos įvertinimo. Susidaro įspūdis, jog šios aplinkybės yra visiškai nereikšmingos taikant RUP.

4. LVAT praktikoje yra gausu vidinių prieštaravimų. Vienose nutartyse nurodoma, jog precedentais dėl RUP remtis negalima, kadangi kiekviena byla yra individuali, kitose bylose precedentais remiamasi. Vienose bylose nurodoma, jog būsiami pareiškėjo nuostoliai ir būsimo teismo procesai teisinės reikšmės RUP taikymui neturi, kitose bylose jie laikomi kaip būsimo teismo sprendimo apsunkinimai. Kai kuriose nutartyse

22 Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 07 16 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-525-423/2010; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 06 11 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-556-363/2010; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 05 14 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-525-222/2010; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 07 02 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-525-412/2010; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 02 05 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-525-97-10.

23 Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 04 23 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-146-241/2010; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 03 20 nutartis administracinėje byloje Nr. AS-858-206/2010.

apskritai nėra aiški RUP taikymo logika. Rekomenduotina LVAT daugiau dėmesio skirti vienodos teismų praktikos formavimui ir precedentų laikymuisi.

5. Tyrimas atskleidė šias pagrindines praktikoje egzistuojančias RUP taikymo taisykles:

- a) Būsimo teismo sprendimo vykdymo pasunkėjimas turi būti realus, ne menamas;
- b) Pareiškėjas privalo pateikti aiškius ir objektyvius įrodymus, sudarančius pagrindą teismui manyti, jog būsimo teismo sprendimo vykdymas tikrai pasunkės;
- c) Turi būti itin akivaizdus priežastinis ryšys tarp ginčijamo akto, RUP ir būsimo teismo sprendimo vykdymo pasunkėjimo;
- d) Būsimo teismo sprendimo pasunkėjimu LVAT praktikoje nelaikomas pareiškėjo siekis išvengti naujų teismo procesų ar nuostolių;
- e) RUP dažniau taikomos tais atvejais, kai būsimo teismo sprendimo vykdymas būtų gerokai apsunkintas dėl technologinių procesų, pareikalautų itin didelių materialinių, finansinių ar organizacinių išteklių;
- f) taikant RUP turi būti išvengiama didesnės žalos pareiškėjui, negu RUP taikymas galėtų padaryti atsakovui (egzistuoja konfliktas su d ir g punktais);
- g) Taikant RUP turi būti ieškoma pareiškėjo ir atsakovo interesų pusiausvyros;
- h) RUP niekada netaikomos, jei įstatymai numato automatinį ginčo akto galiojimo sustabdymą po jo apskundimo;
- i) RUP taip pat nėra taikomos tuo atveju, jei ginčo aktas jau yra įvykdytas;
- j) RUP paprastai netaikomos ir tais atvejais, kai pareiškėjams, atsakovams ar tretiesiems asmenims jau yra pritaikyti draudimai, areštai ar pan., susiję su ginčijamo akto realizavimu kitose bylose;
- k) RUP niekada nėra taikomos pareiškėjų ar trečiųjų asmenų atžvilgiu;
- l) RUP retai taikomos ginčijant „teorinio pobūdžio“ sprendimus, tokius kaip teritorijų planavimo dokumentai, poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos;
- m) RUP netaikomos tais atvejais, kai teismas nustato, jog prašomomis taikyti RUP yra siekiama prevenciškai apginti pareiškėjo teises ar apsaugoti pareiškėją nuo būsimų jo teisių pažeidimų;
- n) RUP netaikomos, kai jomis siekiama pakeisti norminio teisės akto galiojimą, uždrausti tokį teisės aktą priimti ar išspręsti ginčą dėl tokio teisės akto teisėtumo;
- o) RUP netaikomos, jei pareiškėjas jų taikymą grindžia savo patiriamais nepatogumais, susijusiais su ginčijamo akto priėmimu;
- p) RUP netaikomos, jei teisės aktai aiškiai implikuoja ginčijamų teisės aktų galiojimą, nepriklausomai nuo jų apskundimo (pvz., ATPK 330 str.);
- r) RUP niekada netaikomos tais atvejais, jei pareiškėjas prašo taikyti ABTĮ nenumatytas RUP.

Atsižvelgdamas į gautas išvadas autorius teikia šias rekomendacijas:

1. Rekomenduotina šalių prašymus dėl RUP sprendžiantiems teismams labiau remtis įstatymų numatytais RUP taikymo pagrindais negu savomis RUP taikymo taisyklėmis.

lėmis. Rekomenduotina teismams daugiau gilintis į fakto klausimus ir labiau vertinti būsimo teismo sprendimo vykdymo pasunkėjimo ar negalimumo faktinius momentus.

2. Rekomenduotina prašymus dėl RUP sprendžiantiems teismams skirti daugiau dėmesio faktinės RUP taikymo padėties analizei teismų procesiniuose sprendimuose ir mažiau operuoti abstrakčiomis sąvokomis, tokiomis kaip „viešojo intereso apsauga“, „teisingumas ir proporcingumas“, „šalių interesų balansas“ ir pan. Teismams daugiau dėmesio skiriant faktinei bylų pusei bus aiškiau suprasti ir pateisinti teismų motyvus dėl RUP taikymo ar atsisakymo jas taikyti.

3. Rekomenduotina administracinių bylų šalims kreipti daugiau dėmesio į LVAT ir ABTĮ nustatytus RUP taikymo pagrindus, kompetentingiau rengti prašymus dėl RUP taikymo, teikti daugiau įrodymų, nesiremti vien tik savo prielaidomis ir samprotavimais ir nedaryti tokių elementarių procesinių klaidų kaip prašymai taikyti RUP trečiųjų asmenų ar pareiškėjų atžvilgiu.

4. Rekomenduotina prašymus dėl RUP sprendžiantiems teismams atidžiau remtis savo pačių formuojama praktika, kad būtų išvengta prieštaringos argumentacijos analogiškose ar panašiose bylose.

Literatūra

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 01 08 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-146-47-10.	Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 01 22 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-143-98-10.
Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 01 08 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-19-10.	Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 01 29 nutartis administracinėje byloje
Nr. A-438-1130-10.
Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 01 08 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-822-20/2010.	Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 01 29 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-143-46-10.
Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 01 15 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-556-77-10.	Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 01 29 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-143-10.5-10.
Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 01 15 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-143-60-10.	Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 02 05 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-556-10.9-10.
Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 01 15 nutartis administracinėje byloje
Nr. A-XX-1518-10.	Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 02 05 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-556-123-10.
Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 01 15 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-822-76-10.	Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 02 05 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-556-131-10.
Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 01 22 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-146-88-10.	Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 02 05 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-97-10.

- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 02 12 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-556-135-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 02 12 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-556-149-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 02 17 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-822-141/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 02 19 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-143-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 02 19 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-157-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 02 19 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-442-124/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 02 26 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-143-96-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 03 05 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-143-159/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 03 05 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-167/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 03 05 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-822-186/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 03 15 nutartis administracinėje byloje
Nr. A-662-1285/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 03 19 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-556-194/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 03 19 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-822-195/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 03 19 nutartis administracinėje byloje
Nr. N-575-4093/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 03 20 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-858-206/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 03 20 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-858-202/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 04 02 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-143-132/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 04 02 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-143-239/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 04 02 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-133/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 04 02 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-224/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 04 16 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-240/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 04 16 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-822-252/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 04 16 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-822-256/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 04 16 nutartis administracinėje byloje
Nr. A-143-1867/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 04 23 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-143-247/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 04 23 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-146-241/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 04 23 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-146-268/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 04 23 nutartis administracinėje byloje
Nr. A-261-660/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 04 23 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-822-266/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 04 30 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-556-267/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 04 30 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-146-279/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 05 07 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-556-284/2010.

- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 05 07 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-146-288/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 05 07 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-822-339/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 05 14 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-146-298/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 05 14 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-222/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 05 14 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-556-273/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 05 14 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-442-312/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 05 14 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-294/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 05 14 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-822-301/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 05 21 nutartis administracinėje byloje
Nr. A-822-2221/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 05 21 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-146-274/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 05 21 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-822-319/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 05 21 nutartis administracinėje byloje
Nr. A-662-1871/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 05 28 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-146-346/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 05 28 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-822-326/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 05 28 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-556-348/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 05 28 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-822-320/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 06 04 nutartis administracinėje byloje
Nr. A-525-1689-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 06 11 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-556-363/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 06 14 nutartis administracinėje byloje
Nr. A-662-1871/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 06 14 nutartis administracinėje byloje
Nr. A-662-1871/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 06 19 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-858-373/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 06 19 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-858-393/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 06 19 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-442-399/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 06 19 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-143-389/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 06 19 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-397/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 06 19 nutartis administracinėje byloje
Nr. A-556-2237-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 06 23 nutartis administracinėje byloje
Nr. A-858-940/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 06 23 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-822-405/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 06 23 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-431/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 07 02 nutartis administracinėje byloje
Nr. A-662-1871/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 07 02 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-412/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 07 02 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-410/2010.

- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 07 10 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-858-413/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 07 10 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-556-411/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 07 16 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-822-450/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 07 16 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-146-443/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 07 16 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-418/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 07 16 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-423/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 07 16 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-143-419/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 08 06 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-146-483/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 08 06 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-858-440/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 08 06 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-858-428/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 08 13 nutartis administracinėje byloje
Nr. P-858-124/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 08 13 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-146-488/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 08 13 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-858-511/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 08 20 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-556-495/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 08 20 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-146-523/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 08 20 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-146-513/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 08 27 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-556-524/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 09 03 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-433/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 09 10 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-442-536/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 09 10 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-442-548/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 09 10 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-442-569/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 09 10 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-146-547/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 09 10 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-146-557/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 09 10 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-822-544/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 09 10 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-543/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 09 20 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-146-588/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 09 20 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-858-602/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 09 20 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-556-601/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 09 20 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-556-595/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 09 20 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-556-582/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 09 20 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-556-577/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 09 20 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-567/2010.

- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 09 20 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-572/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 09 20 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-858-594/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 09 20 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-858-590/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 09 24 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-442-589/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 09 24 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-607/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 09 24 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-614-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 09 24 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-858-620/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 10 01 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-143-604/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 10 08 nutartis administracinėje byloje
Nr. A-502-1254/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 10 08 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-442-624/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 10 08 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-526/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 10 08 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-628/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 10 08 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-822-627/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 10 08 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-556-608/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 10 08 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-556-556/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 10 11 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-143-612/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 10 11 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-143-592/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 10 11 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-143-573/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 10 15 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-643/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 10 15 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-63-568/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 10 22 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-653/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 10 25 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-822-660/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 10 25 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-822-658/2010.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 10 29 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-858-670-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 10 29 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-858-675-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 10 29 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-822-676-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 11 02 nutartis administracinėje byloje
Nr. A-63-1585-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 11 05 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-556-659-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 11 05 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-684-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 11 05 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-683-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 11 09 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-822-701-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 11 09 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-822-690-10.

- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 11 12 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-556-662-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 11 12 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-63-687-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 11 15 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-442-703-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 11 15 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-858-700-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 11 15 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-858-696-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 11 15 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-858-702-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 11 15 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-822-719-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 11 15 nutartis administracinėje byloje
Nr. A-525-3757-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 11 19 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-556-691-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 11 19 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-146-654-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 11 19 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-63-711-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 11 19 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-146-716-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 11 29 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-63-729-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 11 29 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-63-632-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 12 03 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-146-661-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 12 03 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-686-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 12 06 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-822-740-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 12 06 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-822-736-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 12 10 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-742-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 12 10 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-858-752-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 12 10 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-858-744-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 12 10 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-822-761-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 12 13 \nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-143-755-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 12 13 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-63-741-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 12 17 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-768-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 12 17 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-858-792-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 12 20 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-556-773-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 12 23 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-146-804-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 12 23 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-525-793-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 12 31 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-143-806-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 12 31 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-556-813-10.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 12 31 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-858-799-10.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo
2010 12 31 nutartis administracinėje byloje
Nr. AS-146-798-10.

THE ANALYSIS OF THE APPLICATION OF PROTECTION MEASURES IN PRACTICE OF THE SUPREME ADMINISTRATIVE COURT OF LITHUANIA DURING 2010

Mantas Arasimavičius

Mykolas Romeris University, Lithuania

Summary. *Protection measures in the administrative procedure are regulated by the Law on Administrative Procedure of the Republic of Lithuania. These measures are applied when there is a risk of aggravation of execution of future administrative court decision taken in favour of the petitioner. The law provides a fixed number and types of possible protection measures, namely: 1) temporary suspension of an administrative decision in question; 2) prohibition of certain course of action for the defendant; 3) temporary suspension of execution of a writ. Only these three types of protection measures can be legally applied in the administrative procedure in Lithuania.*

Nevertheless, administrative courts are more willing to construe the reasons of application of protection measures in a more detailed and not often correct way than provided by the law. In order to reveal and prove this phenomenon an analytical study has been performed of the decisions adopted by the Supreme Administrative Court during 2010 regarding the protection measures. The Article presents generalised conclusions of the study.

In the course of the study it has been revealed that the Supreme Administrative Court of Lithuania improperly construes the application of protection measures and deviates from the legal background of application of such measures. The court bases its decisions on general phrases, adds additional criteria to the application of protection measures which are not provided by the law. Furthermore, the Supreme Administrative Court fails to rely sufficiently on the particular facts of the cases heard by it. The particular argumentation of the court, namely that 'the application of protection measures is adequate to the aims pursued' or 'the ruling of the court of first instance is not sufficiently reasoned' does lead the court to theoretical considerations only, instead of adding transparency and evidence to the questions heard. Due to general phrases used, any third parties to the case are prevented from understanding the real justification for the protection measures applied.

The author does not agree with the above-mentioned practice and considers it faulty. To criticise courts is not the only aim of the author of this Article, as he is looking for the benefit to the whole legal system instead, to this end, the author analyses and comments court arguments usually met when applying protection measures. The Article contains brief legal evaluation of those arguments and related recommendations.

Keywords: *measures of protection in administrative procedure, district administrative court, the Supreme Administrative Court of Lithuania, interim protection measures.*

Mantas Arasimavičius, Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Administracinės teisės ir proceso katedros lektorius. Mokslinių tyrimų kryptys: administracinė teisė, azartinių lošimų teisė, administracinio proceso teisė.

Mantas Arasimavičius, Mykolas Romeris University, Faculty of Law, Department of Administrative Law and Procedure, Lecturer. Research interests: administrative law, gambling law, law of administrative procedure.